

Jan Tomczak

"Gemeindekatechese : Perspektiven
zu einer pastoralen Konzeption",
Josef Müller, Mainz 1976 : [recenzja]

Collectanea Theologica 48/1, 190-191

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

z tych zasad nakazuje uwolnienie się wychowawców od egocentryzmu w myśleniu, w odczuwaniu i działaniu. Powinni przyjąć rzeczowe następstwa i konsekwencje pedagogicznej odpowiedzialności. Te konsekwencje pedagogicznej odpowiedzialności ukazuje omawiana książka w analizie dwudziestu dwóch przypadków, czyli sytuacji wychowawczych. Analiza tych sytuacji stanowi dla autora podstawę do sformułowania czterdziestu dziewięciu myśli przewodnich, ujętych w krótkie zdania, oznaczone kolejnymi numerami. Oto np. myśl przewodnia oznaczona liczbą 36: „Nie zakłócać i nie psuć stosunku do wychowanka przez zastrzeżenia wobec niego, lecz przyjmować go takim, jakim jest”. A 16 dewiza wychowawcza z gatunku tych myśli mówi: „Nie dawać przedwczesnych wskazówek, lecz czekać, czy wychowywany sam nie pozna wymagania sytuacji i nie podejmie właściwych decyzji”.

Wymienione w książce momenty dostarczają zarówno dla bezpośrednich, jak i pośrednich kontaktów wychowawczych szereg stosunków pedagogicznych, które są do zaplanowania. Zakres bezpośredniego postępowania wychowawczego został bliżej określony i wytknięty przez czterdzieści dziewięć wspomnianych dewiz. Można je nazwać przykazaniami postępowania wychowawczego.

Warto podkreślić, że omawiana książka zawiera na końcu streszczenie poruszanych zagadnień, wykaz literatury i skorowidz rzeczowy.

Zapoznanie się z książką może przynieść niemało korzyści wykładowcom dydaktyki, a szczególnie pedagogiki zarówno świeckiej, jak i religijnej, oraz pomóc w kształtowaniu wychowawczego postępowania każdemu, kto ma do czynienia z wychowaniem dzieci czy młodzieży.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Josef MÜLLER, *Gemeindekatechese. Perspektiven zu einer pastoralen Konzeption*, Mainz 1976, Matthias-Grünewald-Verlag, s. 116.

Autor prezentowanej książki jest doktorem teologii i profesorem pedagogiki religijnej na uniwersytecie w Wiedniu. Opublikował już liczne prace z zakresu teologii, katechezy i liturgii. W omawianej publikacji zajęł się katechezą prowadzoną w religijnej wspólnotcie i przez nią. Ten rodzaj katechezy obecnie coraz więcej pochłania uwagę osób zainteresowanych wychowaniem religijnym w krajach zachodniej Europy. Jest to poszukiwanie nowej drogi w głoszeniu orędzia Ewangelii, a raczej nowych nosicieli i głosicieli wspomnianego orędzia. To zadanie może spełniać tylko gmina pojęta jako głęboko zaangażowana wspólnota religijna, do czego za mało jest zdolna dotychczasowa parafia zorganizowana pod względem instytucjonalnym i prawnym.

Josef Müller pragnie ukazać możliwości i perspektywę, które jawią się przed katechezą prowadzoną w gminie. Takie wprowadzanie w tajemnicę zbawienia stanowi szansę dla odnowienia parafii, prowadzi do życia w konkretnej wspólnotcie, której istotnym celem jest pogłębianie i kontynuowanie wiary jednostek i grup. Katecheza prowadzona przez gminę jest więcej działaniem wspólnym z poszczególnymi jej członkami niż służbą dla nich.

Omawiana książka ma za główny cel pomóc do zintegrowania odizolowanych rodzajów działania w jeden całościowo ujęty projekt katechezy prowadzonej przez gminę. Autor podzielił swoją pracę na trzy części, z których ostatnią opracowała Veronika Schoi sswohl. W pierwszej części Josef Müller pokazuje zasadnicze aspekty katechezy gminy ujęte z punktu widzenia pojęć i zadań duszpasterskich. Nie tyle chodzi w tej części o czystą teorię katechezy prowadzonej przez gminę, ile o włączenie jej w pastoralne ramy i o odgraniczenie czy raczej określenie katechizacji

w stosunku do innych działań w zakresie przepowiadania, np. określenie stosunku katechezy prowadzonej przez wspólnotę do nauczania szkolnego religii czy teologicznego kształcenia dorosłych. Dalej wyjaśnia autor dydaktyczne i metodyczne podstawy i założenia nauczania realizowanego w gminie. Proces nauczania powinien być prowadzony na sposób dialogu i zmierzać do stwarzania możliwości życia z wiary.

Część druga ukazuje głoszenie orędzia zbawienia w gminie na przykładach katechezy sakramentalnej. Przedstawia konsekwencje, jakie ma katecheza chrzcielna i pokuty dla pracy w całej wspólnotcie. Np. rozmowy przed chrztem z rodzicami rodzonymi i chrzestnymi mają służyć nie tylko bezpośredniemu przygotowaniu do wspomnianego sakramentu, lecz stanowią punkt oparcia i wyjścia dla pracy duszpasterskiej wśród młodych rodzin. Na przykładzie katechezy o pokucie i spowiedzi autor podaje model szkolenia współpracowników, którymi są rodzice i inni członkowie gminy. Omawia, w jaki sposób praktycznie przeprowadzić kurs szkoleniowy dla nich. Na końcu Müller podsuwa propozycje dotyczące pracy katechetycznej z ludźmi obojętnymi religijnie lub słabo związanymi z gminą.

Trzecia część książki zawiera wykaz pomocy do pracy katechetycznej, a więc modeli, literatury i materiałów głównie środków audiowizualnych.

Omawiana książka zrodziła się z praktycznej pracy autora w katechezie prowadzonej w gminie. Propozycje podane w drugiej części przeszły wielokrotne próby. Dzięki temu nie tylko wzbogaciła literaturę na temat katechezy wspólnoty, ale również może w niejednym pomóc przy rozwiązywaniu problemów duszpasterskich we wspólnotach parafialnych.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Gisbert GRESHAKE, *Stärker als der Tod. Zukunft — Tod — Auferstehung — Himmel — Hölle — Fegfeuer*, Mainz 1976, Matthias-Grünewald-Verlag, s. 96.

Wielu współczesnych teologów stara się przemyśleć i nawet zrewidować dotychczasowe pojęcia dotyczące tak zwanych rzeczy ostatecznych, określanych w naukowym języku teologii eschatologią. Do nich należy Gisbert Greshake, który od 1972 r. jest profesorem teologii dogmatycznej i historii dogmatu na uniwersytecie w Wiedniu.

W szeregu referatów, seminariów na temat wiary i innych spotkań, jakie miał w różnych miastach Austrii i Szwajcarii, próbował ukazać najważniejsze momenty nowych przemyśleń teologicznych dotyczących rzeczy ostatecznych. Te istotne zagadnienia przedstawił w omawianej książce. Nie chodziło autorowi o poruszenie wszystkich problemów z dziedziny eschatologii, lecz o rozważenie tych zagadnień, które dla wielu chrześcijan stanowią znaki zapytania oraz głęboko przenikają w urzeczywistnianie wiary jednostek i całego Kościoła.

Rzeczy ostateczne według przedstawianej książki nie są tylko zakończeniem egzystencji ziemskiej i rozpoczęciem czegoś, co spełni się dopiero w dalekiej przyszłości. Jako cel całej historii wnikają już obecnie w teraźniejszość. Nadają jej kierunek oraz ją określają. Spojrzenie na daleką przyszłość ma wielkie znaczenie dla obecnej rzeczywistości. Stąd właściwe zrozumienie ich przyczynia się do dobrego kształtowania współczesności.

Autor zaznacza, że w ostatnich latach poważnie zmieniło się rozumienie eschatologii, dzięki pogłębionemu spojrzeniu na intencje, jakie mają odnośnie wypowiedzi Pisma św., i dzięki odnowionej refleksji nad kościelnym przekazywaniem wiary. Uważa, że należy dawne pojęcia eschatologiczne interpretować w świetle współczesnej refleksji ubogaconej nowymi doświadczeniami. Dlatego w swej książce nie tylko na nowo wypowiada